

"Farklı Düşünüyoruz Bir Arada Çözüyoruz."

BİRARADA.ORG

DENGEVE
DENETLEME
AĞI

»» Demokrasi
BAROMETRESİ

ANALİZ RAPORU NO:5

**SEÇİM KAMPANYASI FİNANSMANI
DEĞERLENDİRME RAPORU
1 KASIM 2015 GENEL SEÇİMLERİ**

DENGE VE DENETLEME AĞI

SEÇİM KAMPANYASI FİNANSMANI DEĞERLENDİRME RAPORU 1 KASIM GENEL SEÇİMLERİ GİRİŞ

Siyasi partiler günümüzde, önerilerini daha çok seçmene ulaştırmak, daha görünür olmak için birçok farklı kanal ve araç kullanıyor. Bu durum, seçmenler olarak bizleri paranın siyasete olan etkisi üzerinde daha fazla düşünmeye yönlendiriyor. Elinizde tuttuğunuz bu rapor, Türkiye’de ne yazık ki göz ardı edilen, ancak şeffaflık ve hesap verebilirlik gibi evrensel düzeyde kabul gören demokratik yönetim ilkeleri açısından büyük önem arz eden “siyasi partilerin seçim kampanyaları sırasında kullandıkları mali kaynaklar ve kullanımı” üzerine 1 Kasım 2015 Genel Seçim sonuçlarını temel alarak bir değerlendirme sunmaktadır.

Mali kaynak ve siyaset ilişkisi çok farklı boyutları olan ve her bir farklı boyutunun ayrı ayrı ele alınması gereken bir konudur. Bu boyutlardan en önemlisi, elbette ki, konuyla ilgili yasal bir çerçevenin, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri temelinde inşa edilmesidir. Bu yüzden günümüz demokrasileri hem şeffaflığı hem de etkin ve bağımsız denetimi sağlayacak mekanizmaları içeren yasal düzenlemeler çıkartmaktalar. Diğer taraftan biliyoruz ki, yasal düzenlemeler tek başına yeterli değildir.

Bu noktada, bağımsız kurumların yapacağı düzenli mali denetimin yanı sıra, sivil topluma da büyük rol düşmektedir. Siyasi partilerin yasalara uygun hareket ettiğini izlemek ve elde edilen bulguları kamuoyuyla paylaşmak, sivil toplum örgütlerinin hakkı olduğu kadar, varlıklarının bir gereği ve sorumluluğudur. Siyasi partilerin sahip oldukları mali kaynakların nereden geldiğini, bunların ne ölçüde ve nasıl kullanıldığını bilen bir seçmen, iki seçim arası dönemde, kendilerini temsil edenlerin, vatandaşların önceliklerini mi yoksa kaynak sağlayanların çıkarlarını mı gözettiğini izleyebilir; bunun hesabını sorabilir.

Bu düşünceden hareketle **Denge ve Denetleme Ağı** olarak siyasetin finansmanı üzerine “*Aramızda Paranın Lafı Olsun*” (<http://paraninlafi.birarada.org/>) kampanyasını başlattık. Asıl amacımız, vatandaşlar olarak bizlerin siyasetin ve seçim finansmanı alanında var olan durum hakkında bilgi sahibi olmamızın yolunu açarak, somut taleplerde bulunmaya başlamak ve bu alanda şeffaf, hesap verebilir, denetlenebilen bir sistemin uygulamaya geçirilmesine katkı sunmaktır.

Ulusal ve yerel düzeyde toplumun çeşitli kesimlerini ve birbirinden farklı siyasi görüşleri temsil eden 270 sivil toplum örgütünün bir arada durduğu **Denge ve Denetleme Ağı**; katılımcı ve çoğulcu demokrasinin güçlenmesi için mücadele eden bir harekettir. Temmuz 2012’den bu yana, politika üretme, izleme, kamuoyu oluşturma ve savunuculuk çalışmaları aracılığıyla, Türkiye’nin demokratikleşmesinde vazgeçilmez olan denge ve denetleme sisteminin güçlendirilmesine katkı sunmak adına çalışmalar yürütmektedir.

METODOLOJİ

Denge ve Denetleme Ağı olarak Türkiye’de ilk defa seçim döneminde siyasi partilere yapılan bağışlar ve kamu kaynaklarının kullanımı üzerine 1 Kasım 2015 Genel Seçimleri öncesinde **Adana, İzmir, Mardin ve Ordu’da** seçim kampanyalarının finansmanını izleme ve değerlendirme çalışması yaptık. Değerlendirme çalışmamızı bu iki alanla kısıtlı tutmamızın nedenlerinden biri, kaynaklarımızı verimli kullanmak endişesiydi. Fakat asıl önemli neden, siyasi partilerin kamu kaynaklarını kampanyalarında kullanmalarının, -yasalara aykırı olmasına rağmen- normalleşen bir uygulamaya dönüştüğünü 7 Haziran 2015 Genel Seçimlerinde gözlemlemiş olmamızdı.

İzleme ve değerlendirme yaptığımız bu dört şehri seçerken, çeşitliliği ve kapsayıcılığı sağlamak adına, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde temsil edilen dört siyasi partiye mensup belediye başkanlarının bu şehirlerde görev yapıyor olmalarını gözetilmıştır. Değerlendirme çalışmasını yapacak olan grup oluşturulurken, kadın erkek dengesi başta olmak üzere, ülkenin farklı bölgelerinden gelmeleri, farklı alanlarda çalışan sivil toplum örgütlerini temsil etmeleri gibi kriterler dikkate alınmıştır. Denge ve Denetleme Ağı’na üye örgütlerden ve destekçilerden oluşan **toplam 17 kişi (10 erkek, 7 kadın) 4 -5 kişilik gruplar halinde, 20-29 Ekim 2015 tarihleri arasında**, yukarıda belirtilen şehirlere gözlem ziyaretleri düzenlemişlerdir.

Bu ziyaretlerde, farklı siyasi görüşleri temsil eden siyasi partiler, milletvekili adayları, belediyeler, valilikler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, il seçim kurulu, sivil toplum kuruluşları, medya çalışanları ve akademisyenlerle **toplam 84 görüşme** gerçekleştirilmiştir. Bu değerlendirme raporu, 4 grubun gerçekleştirdiği ziyaretler sonucunda elde edilen bulgular ve gözlemlere dayanarak, ortak tespitleri ve sorun alanlarını, kavramsal bir şekilde irdelemektedir. Rapor, seçim kampanyasının finansmanına ve daha spesifik olarak, **siyasi partilere yapılan bağışlar ve kamu kaynaklarının kullanımına** odaklanmakta, aynı zamanda olası iyileştirmeler için öneriler de içermektedir.

SONUÇLAR

- Türkiye’de seçimlerle ilgili yasal çerçeve, tümüyle ve etkin bir şekilde uygulandığı takdirde, demokratik seçimlerin yapılabilmesi için gerekli şartları sağlamaktadır. Ne var ki, **seçim kampanyalarının finansmanına ilişkin 6271 sayılı Cumhurbaşkanlığı Seçim Kanunu dışında, adayların kampanyalarının finansmanı herhangi bir düzenlemeye tabi değildir.** Genel seçimler için yürütülen kampanyaların finansmanına ilişkin yasal bir çerçeve olmaması boşluklara yol açmakta, seçmenle siyasi partiler arasında parasal ya da aynı yardımlar üzerinden şeffaf ve hesap verebilir olmayan bir ilişki kurulmasına sebep olmaktadır. Bununla birlikte, yasal olmamasına rağmen, kamu kaynaklarının yerel yönetimler tarafından seçim kampanyalarında kullanılması yaygın bir uygulamadır. Seçmenler de bunun olağan bir uygulama olduğunu düşünmektedir.
- Ülkede, seçim dönemlerinde bayrağından, flamasına, gazete ilanından, reklam filmlerine kadar uzanan bir **“seçim ekonomisi”** mevcuttur. Bu kampanya dönemi diğerlerine kıyasla daha durgun geçse de, seçim kampanyaları kendi ekonomisini oluşturmakta, bu da vatandaşların, seçime yönelik görüşlerinde para ilişkisini öne çıkarmaktadır.
- Örgütlü ve örgütsüz vatandaşların, siyasetin ve **seçim kampanyalarının finansmanı, demokratikleşme arasında kurdukları bağ sınırlıdır.** Bu konuya ilişkin ciddi bir farkındalık bulunmamaktadır.
- Kutuplaşmanın yaygın olduğu mevcut durumda, siyasi partilere yapılan bağışların miktarının ve bağışçıların isimlerinin açıklanmasının uygun olmayacağına dair bir görüş mevcuttur. **Bağış yapan vatandaşların, siyasi tercihleri yüzünden, baskıya maruz kalabileceklerine ilişkin bir endişe bulunmaktadır. Bağışçıların isimleri ve bağış miktarları açıklandığı takdirde de, kişilik haklarının yasayla koruma altına alınması gerektiği belirtilmektedir.**
- Kadınların, siyasi yaşamda olması gerekenden az düzeyde temsil edildiğine dair genel bir görüş hâkimdir. Kampanya finansmanına ilişkin yasal bir düzenleme olmaması , seçimlerin parasal bir yarışa dönüşmesine yol açmaktadır. Bu durum da, kadınlar başta olmak üzere az düzeyde temsil edilen grupların siyasete katılımında ciddi bir engel oluşturmaktadır. **Siyasette az düzeyde temsil edilen grupların daha görünür olabilmeleri için,** siyasi partilerin tüzüklerinde ve Siyasi Partiler Kanunu’nda düzenlemeler yapılması ve bu uygulamaların da pratikte teşvik edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Seçim kampanyalarının finansmanına ilişkin 6271 sayılı Cumhurbaşkanlığı Seçim Kanunu dışında, adayların kampanyalarının finansmanı herhangi bir düzenlemeye tabi değildir.

Kampanya finansmanına ilişkin yasal bir düzenleme olmaması, kadınlar başta olmak üzere az düzeyde temsil edilen grupların siyasete katılımında ciddi bir engel oluşturmaktadır.

Seçimlerde yarışan partilerin ve adayların eşit koşullarda rekabet edebilmeleri için devlet yardımıyla, radyo ve televizyondaki propaganda olanaklarından adil bir biçimde yararlanamadıkları belirtilmektedir

- **Seçimlerde yarışan partilerin ve adayların eşit koşullarda rekabet edebilmeleri için devlet yardımıyla, radyo ve televizyondaki propaganda olanaklarından adil bir biçimde yararlanamadıkları belirtilmektedir.** Bu bağlamda medya, seçmenlerin, seçimlerin adil ve eşit bir yarış olarak geçmesi yönündeki beklenti ve isteklerini karşılayamamaktadır.
- Siyasetin ve seçim kampanyalarının finansmanını izlemek, denetlemek ve ihlaller karşısında yaptırım uygulamak için görevlendirilmiş kurumların, özellikle de Anayasa Mahkemesi'nin, sorunlu alanları düzeltmede etkisiz kaldığı görülmektedir. **Etkin denetim mekanizmaları ve yaptırımların olmaması keyfiliğe yol açmaktadır.** Denetimin uluslararası akredite edilmiş bağımsız denetim kuruluşları tarafından yapılmasının daha doğru olacağı dile getirilmiştir. Bununla birlikte, sorunlu alanların iyileştirilmesi için **yeni yasal düzenlemelere ve değişikliklere** gereksinim duyulduğu sıklıkla dile getirilmiştir.

BULGULAR

Yasal Çerçeve

Türkiye’de siyasetin finansmanı 1982 Anayasası, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkındaki Kanun, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu, 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu, 2972 sayılı Mahalli İdareler, Köy ve Mahalle Muhtarlıkları ile İhtiyar Heyeti Seçimi Kanunu ve 6271 sayılı Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu yanında birçok yasal düzenlemede yer almaktadır.

Siyasetin finansmanının denetimi ile ilgili olarak ise 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanun’a uygun olarak Anayasa Mahkemesi siyasi partilerin mali denetimini Sayıştay’dan aldığı yardım ile yerine getirir. Anayasa Mahkemesi denetimine sunulan bilgi ve belgeler de sadece kayıt altına alınmış gelir ve giderleri içerdiğinden, partilerin, özellikle seçim dönemlerindeki gereksinimleri kayıt dışı kaynakların devreye girmesine neden olmaktadır.

Yasalarda siyasetin finansmanı ile ilgili birçok düzenleme olmasına rağmen, **seçim kampanya finansmanı alanında bu söz konusu değildir. Cumhurbaşkanı seçimleri dışında, adayların kampanyalarının finansmanı herhangi bir düzenlemeye tabi değildir. Kampanyanın finansmanı konusunda yasal bir düzenleme ve harcama üst limitinin bulunmaması nedeniyle, ekonomisi güçlü olan aday ve partiler rakiplerine karşı avantaj elde etmektedir.**

Gerçekleştirilen görüşmelerde kuralsızlıktan kaynaklanan sorunlar sıklıkla dile getirilmiştir. **Para, hem seçimlerde ekonomik gücün siyasal güce dönüşmesi, hem de bireylerin ve grupların siyasette etki ve güç oluşturmaya çalışmalarında etkin olarak kullanılmaktadır.** Siyasetin finansmanı sürecinden kaynaklanan bu sorunlar siyasal ve ekonomik sistemi de tehdit etmekte, istikrar ve güveni zedelemektedir.

Kamu Kaynaklarının Kullanımı

Yapılan görüşmelerde, seçim kampanyaları sırasında kamu kaynaklarının harekete geçirildiği dile getirilmiştir. Anayasa ve ilgili kanunlara göre, Kamu görevlileri, “tarafsız” bir görev anlayışı içerisinde olmalıdırlar. Bununla birlikte, **belediye ve kamu kurumlarının kaynaklarının seçimlerde kullanılmasının yadırganmayan bir durum olduğu gözlenmiştir. Kamu kaynaklarının siyasi propaganda için kullanıldığına ilişkin yaygın bir inanç mevcuttur.**

Belediye ve kamu kurumlarının kaynaklarının seçimlerde kullanılmasının yadırganmayan bir durum olduğu gözlenmiştir. Kamu kaynaklarının siyasi propaganda için kullanıldığına ilişkin yaygın bir inanç mevcuttur.

Oysa ki 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkındaki Kanunda Yer Alan Seçim Yasakları'nda propaganda amaçlı yayın ve malzeme dağıtma ile ilgili düzenleme son derece açıktır: "Seçim süresince yapılamayacak işler: Madde 63 – 62. maddede sayılanlarla, umumi menfaatlere hadim cemiyetler ve bunlarda görev almış bulunan memur ve hizmetliler seçimlerde de tarafsızlıklarını muhafaza etmek zorundadırlar. Seçim süresince: a. Siyasi partilere veya adaylara her ne nam ile olursa olsun bağış ve yardımlarda bulunmaları, b. Memur ve hizmetlileriyle her türlü araç ve gereç ve imkanlarını siyasi bir partinin veya adayın emrinde veya herhangi bir siyasi faaliyette çalıştırmaları, kullanmaları veya kullandırmaları yasaktır." Yapılan görüşmeler neticesinde, kamu kaynaklarının kullanımının yasak olduğuna ilişkin bir farkındalığın vatandaş nezdinde oluşmadığı söylenebilir.

Partilere yapılacak devlet yardımı eşliğinin 2014'te yüzde 7'den yüzde 3'e indirilmesi önemli bir adımdır.

Devlet Yardımı

Büyük partilerin gelir kaynaklarının yaklaşık yüzde 90'ı devlet yardımından oluşmaktadır. Seçimlerde onlarla "eşit" koşullarda yarışabilmek üzere, küçük ve seçmene farklı seçenek oluşturacak partilerin devlet yardımı alamaması rekabeti engellemekte, ya da zaten "güçlü" olan partiler lehine haksız rekabet yaratmaktadır. Bu bağlamda, **partilere yapılacak devlet yardımı eşliğinin 2014'te yüzde 7'den yüzde 3'e indirilmesi önemli bir adımdır.** Bu seçimlerde devlet yardımı alınmayışı, partilerin seçim kampanyalarının, daha mütevazı bütçelerle ve adaylar arasında toplanan paralarla yürütülmesine neden olmuştur. Bu nedenle kampanyaların diğerlerine kıyasla daha "sönük" geçtiği gözlenmiştir. **Yapılan görüşmelerde, devlet yardımının hiç yapılmaması gerektiği, yapılacaksa da düzenli olarak ve eşit miktarda tüm partilere yapılması gerektiği belirtilmiştir.**

Bağışların Kamuoyuyla Paylaşılması

Gerçekleştirilen görüşmelerde, daha çok özel ve anonim bağışların yeniden düzenlenmesi, harcama üst sınırlarının belirlenmesi ve partilerin ve adayların kampanya hesaplarının beyanı konularına odaklanılmıştır. Hemen herkes, siyasetin finansmanında şeffaflık ilkesinin gerekliliği üzerinde hemfikirdir. Bununla birlikte, görüşmelerde bağışçıların isimlerinin ve bağış miktarlarının, kutuplaşmanın yaygın olduğu mevcut durumda açıklanmasının uygun olmayacağı dile getirilmiştir. İş dünyası nezdinde de, yapılan bağışların mümkün olduğunca gizli ve aynı olarak yapıldığı dile getirilmiştir. Bağışçıların isimleri ve bağış miktarları açıklandığı takdirde, kişilik haklarının yasayla koruma altına alınması gerektiği belirtilmiştir.

Bağışçıların isimleri ve bağış miktarları açıklandığı takdirde, kişilik haklarının yasayla koruma altına alınması gerektiği belirtilmiştir.

Siyasi Partilerin Mali Denetimi

Mali boyutta yaşanan sorunlar, denetim ve gözetim eksiklikleri, siyasetin ve seçim kampanyalarının finansmanında şeffaflık konusunu gündeme getirmektedir. Seçim kampanyalarının finansmanı üzerine bir mevzuatın olmayışı hem bir boşluk hem de düzensizlik yaratmaktadır. **Adayların gelir kaynakları ve harcamaları denetime tabi değildir. Denetim, “eldeki bilgiler ve sunulan belgeler” çerçevesinde yapılmaktadır. Mahkeme, anayasal ve yasal yetkiye sahip olmakla birlikte, yerinde inceleme yapamamaktadır. Adaylara ilişkin herhangi bir izleme denetim kurumu bulunmamaktadır.** Bu konuda izleme yapacak hükümet dışı kuruluşların bulunmayışı, tarafsız bir değerlendirme elde edilmesini engellemektedir. Bu sebeple, **kampanya finansmanının şeffaflığının sağlanması amacıyla denetimin, uluslararası akredite edilmiş bağımsız bir denetim kurumu tarafından yapılmasının yerinde olacağı dile getirilmiştir.** Etkin denetim mekanizmaları ve yaptırımların olmamasının keyfiliğe yol açtığı; şeffaflık, denetim ve hesap verebilirlik konusunda yasal düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu sıklıkla vurgulanmıştır.

Adayların gelir kaynakları ve harcamaları denetime tabi değildir. Denetim, “eldeki bilgiler ve sunulan belgeler” çerçevesinde yapılmaktadır. Mahkeme, anayasal ve yasal yetkiye sahip olmakla birlikte, yerinde inceleme yapamamaktadır. Adaylara ilişkin herhangi bir izleme denetim kurumu bulunmamaktadır.

Seçimlerin Finansmanının Şeffaflığının Demokratikleşmeyle İlişkisi

Türkiye’de seçim kampanyalarının finansmanı, şeffaflık başta olmak üzere, pek çok sorunlu alanı içermektedir. Bu konu, demokrasinin sürdürülebilmesi için de özel bir önem taşımaktadır. Toplumsal güvenin artması ve sistemlerin sürdürülebilir bir düzene girmesi için siyasi partilerin gelir giderleri ve kampanya finansmanında şeffaflık birinci adımdır. Yapılan görüşmelerde, seçim öncesi ve sonrası harcamaların, kalem kalem açıklanması gerektiği ifade edilmiştir. Bununla birlikte, vatandaşlar ve sivil toplum tarafından, **siyasetin ve seçim kampanyalarının finansmanı, demokratikleşme arasında kurulan bağın zayıf olduğu** gözlenmiştir. Bu konuya ilişkin bir farkındalığın oluşmadığı ve iktidara kim gelirse gelsin, kamu kaynaklarının kullanımı başta olmak üzere diğer yasaklara karşı da özenli ve dikkatli bir şekilde davranılmayacağı dile getirilmiştir. Aynı zamanda, şeffaf olmayan bir sistemin, yeterli bilgiye sahip olmayan kişilerin göreve gelmesine neden olduğu, bu durumun da adil ve eşit rekabet olanaklarını engellediği belirtilmiştir. **Siyasette demokratikleşme adına atılacak adımların, siyasi parti finansmanının şeffaflaştırılması ile ilgili olduğu ve ancak bu şekilde, hukuk devleti olma noktasında ilerlenebileceği sıklıkla** ifade edilmiştir.

Kadın Adaylar

Mevcut çerçeve göz önüne alındığında, kadınların siyasete etkin katılımını sağlayacak siyasetin finansmanına ilişkin düzenlemeler bulunmamaktadır. Birçok partinin kadın adaylardan aidat almaması ya da pozitif ayrımcılık yapması olumludur. Bununla birlikte, ulusal ve uluslararası çalışmalar kadınların siyasete etkin katılımının önündeki en önemli engelin, mali

kaynaklar olduğunu göstermektedir. **Yapılan görüşmelerde, seçim kampanyalarının finansmanı konusunda yasal bir düzenleme bulunmaması nedeniyle, ekonomisi güçlü olan aday/partilerin, rakiplerine karşı avantaj elde ettiği; bu durumun da küçük partilerin ve bağımsız adayların, özellikle kadınların ve siyasette az temsil edilen grupların siyasete katılımında ciddi bir engel oluşturduğu dile getirilmiştir.** Siyasette az temsil edilen grupların ve özellikle kadınların, siyasette daha görünür olabilmeleri için yasal düzenlemeler yapılması ve uygulamada da bunun teşvik edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Sivil Toplum ve Medya

Siyasetin finansmanında resmi izleme ve denetim kurum ve kuruluşlarının “bağımsız” ve “tarafsızlığı” yanında, etkili bir sivil toplum gözetimi bulunmamaktadır. Bu bağlamda, Denge ve Denetleme Ağı'nın gerçekleştirdiği seçim kampanyalarında kamu kaynaklarının kullanımı ve bağışların açıklanması üzerine yapılan değerlendirme çalışması, alanında bir ilktir. Siyasi partilerin seçim dönemlerinde adil ve eşit bir ortamda rekabet edebilecek koşulların varlığı, siyasetin demokratikleşmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu yüzden özellikle demokratikleşme alanında çalışan sivil toplum örgütlerinin seçim dönemleri başta olmak üzere iki seçim arası dönemlerde de partilere yapılan bağış ve harcamaları izlemeleri önemlidir. Medyaya ilişkin olarak, seçimlerde yarışan partilerin ve adayların, eşit koşullarda rekabet edebilmeleri için radyo ve televizyondaki **propaganda olanaklarından adil bir biçimde yararlanamadıkları** belirtilmiştir. Bu bağlamda medya, seçmenlerin beklenti ve isteklerini karşılayamamıştır.

ÖNERİLER

- Şeffaflık ve hesap verebilirlik, ilke olarak siyasetin finansmanında dikkate alınmalıdır. Bağışların, harcamaların, denetim süreçlerinin ve yaptırımların ayrıntılı ve şeffaf bir biçimde kamuoyu ile paylaşılmasını sağlayacak **yasal bir düzenleme** hayata geçirilmelidir.
- Seçim kampanyalarının finansmanına dair yapılacak düzenleme, **Siyasi Partiler Kanunu**'nun iyileştirilmesi ile birlikte düşünülmelidir. Yani siyasetin finansmanı üzerine yapılacak yasal bir düzenleme önemli olmakla birlikte, meseleye daha bütüncül bir bakış açısından yaklaşarak, tüm Siyasi Partiler Kanunu'nun değiştirilmesine gereksinim vardır.
- Siyasi partilerin **mali açıdan sıkı bir biçimde denetlenmesi** gerekmekte, Anayasa Mahkemesi bu konuda yetersiz kalmaktadır. Etkin denetim mekanizmalarının oluşması ve yaptırımların olması için yeni bir düzenleme oluşturulmalıdır. Denetimin daha etkin ve verimli şekilde yapılabilmesi için teknolojiden yararlanılmalıdır. 81 il ve 919 ilçeyi kapsayan web tabanlı bir ağ sistemi kurulmalı (e-devlet, e-içişleri vb.); siyasi partiler, gelir ve giderlerini bu sisteme işlemeli ve belgelerini yükleyebilmelidir. Bu yöntem, her partinin bilgilerinin halka şeffaf şekilde duyurulmasına katkı sunacağı gibi, aynı zamanda etkin ve verimli denetime de olanak sağlayacaktır.
- **Denetimin** uluslararası akredite edilmiş bağımsız denetim kuruluşları tarafından yapılması ve bu çalışmaların kamuoyu ile şeffaf bir biçimde paylaşılması gerekmektedir.
- Bağışçıların isimleri ve bağış miktarlarının açıklanması durumunda, bağış yapan vatandaşların siyasi tercihleri yüzünden baskıya maruz kalmamaları için, **kişilik haklarının yasayla koruma altına alınması** gerekmektedir.
- Küçük partilerin ve bağımsız adayların, **kadınların ve siyasette az temsil edilen grupların** siyasete katılımının sağlanması için yasal düzenlemeler yapılması gerekmektedir.
- Siyasetin finansmanında şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkelerini içeren seçimlere yönelik bir **Etik İlkeler ya da Davranış Kuralları** belirlenmelidir.
- Seçim kampanyalarının finansmanına ilişkin **farkındalık çalışmaları** yapılmalıdır; var olan çalışmalar devam ettirilmelidir.
- Siyasetin finansmanına ilişkin farkındalığın artırılmasında **medyaya** büyük bir rol düşmektedir. Medya organlarında, bu konuya ilişkin yayınların yapılması ve teşvik edilmesi gerekmektedir.
- Siyasetin finansmanında resmi izleme ve denetim kurum ve kuruluşlarının "bağımsız" ve "tarafsızlığı" yanında, **etkili bir sivil toplum gözetimi** oluşturulmalıdır.
- Siyasetin finansmanına ilişkin yürütülecek çalışmalarda, **her bölgenin kendine has yapısı** göz önüne alınarak sorun alanları tespit edilmeli ve bu doğrultuda çalışmalar yürütülmelidir.

SON SÖZ

Yaptığımız görüşmeler sonucunda elde ettiğimiz bulgular, seçim kampanyalarının finansmanını düzenleyecek, şeffaflık ve hesap verebilirliği sağlayacak yasal bir düzenlemeye duyulan ihtiyacı bir kez daha göstermiştir. Yeni Meclis'in gündeminde olması gereken bu düzenleme, farklı paydaşları, sivil toplumu ve uzmanları da bir araya getiren kapsayıcı ve katılımcı bir süreçle oluşturulmalıdır. Bununla birlikte, medya, sivil toplum ve vatandaşlar da bir araya gelerek, kampanya süreçlerinde sivil izleme yapmalı ve bu konuya ilişkin farkındalığı artırmalıdır.

Siyasetin ve seçim kampanyalarının finansmanına dair oluşturulacak yasal çerçeve, herkesin eşit ve adil bir şekilde yarışacağı bir kampanya ortamı oluşturacaktır. Aynı zamanda, vatandaşları, demokrasiye sahip çıkmaya, zamanı ve kaynakları iyi kullanmaya davet edecektir. Seçim kampanyalarının şeffaflığının izlenmesine dair Denge ve Denetleme Ağı tarafından gerçekleştirilen bu ilk sivil inisiyatifin, ileride gerçekleştirilecek çalışmalara ışık tutmasını umut ediyoruz.

Geleceğin belirsizliklerini ortak bir iradeyle gidermek için; siyasetin bütün renklerini kapsayacak, eşit ve adil bir rekabet ortamı yaratacak, vatandaşların siyasi partilere güvenini artıracak bir yol mümkündür. Elinizdeki bu değerlendirme raporuna ilham veren de tam olarak işte budur; şeffaf ve hesap verebilir bir siyasete ve güçlü bir demokrasiye ulaşma arzusu ve umudu...

Seçim Kampanya Finansmanı İzleme ve Değerlendirme Ekibi

	Katılımcı	Kurum	Şehir
1	Berrin Sönmez	Başkent Kadın Platformu	Ankara
2	Doğan Bermek	ADO / Alevi Düşünce Ocağı Derneği	İstanbul
3	Esra Aksu	DİKAD/ Diyarbakır İş Kadınları Derneği	Diyarbakır
4	Furkan Yılmaz Altınöz	Miraç Kültür Derneği	Kayseri
5	Hayati Çam	BİKTUDER / Bilgi Kültür ve Turizmi Geliştirme Destekleme Derneği	Çorum
6	İsmail Temiz	Samsun 19 Mayıs Gazeteciler Cemiyeti	Samsun
7	Kemal Gülpınar	İZGED / İzmir Gençlik Diyalogu Derneği	İzmir
8	Kemal Uysal	E-Gençlik Derneği	Bursa
9	Mustafa Çinkılıç	ADAM/Askeri Darbelerin Asker Muhalifleri Derneği	Adana
10	Pervin Mısırlıoğlu	TkMM/ Türkiye Küçük Millet Meclisi	İzmir
11	Şakir Gürel	TİMEF / Tüm İletişim ve Medya Federasyonu	Ankara
12	Selahattin Şener	YBGB / Yerel ve Bölgesel Gazeteler Birliği	Erzurum
13	Selda Tandoğan Demirel	TOBB Kadın Girişimciler Kurulu Adıyaman Şubesi	Adıyaman
14	Sema Turan Yapıcı	EVKAD/ Ev Hanımları Dayanışma ve Kalkındırma Derneği	Adana
15	Serap Çelik	SÜYEKAD / Sürdürülebilir Yerel Kalkınmayı ve Sosyal Uyumu Destekleme Derneği	Gaziantep
16	Sibel Özgümüş	ÇYDD/ Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Adana Şubesi	Adana
17	Yuhanna Aktaş	Mardin Süryani Birliği Derneği	Mardin

"Farklı Düşünüyoruz Bir Arada Çözüyoruz."

BİRARADA.ORG

DENGEVE
DENETLEME
AĞI

>> Demokrasi
BAROMETRESİ
ANALİZ RAPORU NO:5